

Thomas Daiber, Jarosław Wierzbiński

Słowo wstępne = Vorwort

Acta Universitatis Lodzianis. Folia Linguistica Rossica 6, 3-6

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SŁOWO WSTĘPNE

Na zawartość niniejszej, szóstej w kolejności, edycji składa się czternaście tekstów, w tym jedenaście rosyjskojęzycznych, dwa polskojęzyczne i jeden niemieckojęzyczny. Autorzy publikacji reprezentują różne ośrodki akademickie i badawcze w Moskwie, Wołgogradzie, Magdeburgu, Giessen i Łodzi. Prezentowane artykuły dotyczą szerokiego spektrum zagadnień z zakresu językoznawstwa kognitywnego, lingwistyki tekstu, teorii komunikacji międzykulturowej oraz teorii tekstu i jego interpretacji.

Prezentację materiału rozpoczyna obszernie i bardzo wnikliwe opracowanie studyjne autorstwa Renaty i Walentyna Belentschikow, poświęcone semantyce i różnym transformacjom w obrębie konceptu *pustynia* (пустыня) w sławistyce rosyjskiej. Agata Piasecka omawia na tle frazeologizmów rosyjskich sposoby konceptualizacji pojęcia *głowa* (голова), wyróżniając schematy wyobrażeniowe, które stają się źródłem metafor.

Artykuł Swietłany Ionowej porusza kwestię relacji pomiędzy oryginałem tekstu i tekstem wtórnym, będącym interpretacją oryginału przez odbiorców. Autorkę zajmuje stopień bliskości językowych i tekstowych reprezentacji stanów emocjonalnych w oryginale i tekście wtórnym. Artykuł Thomasa Daibera traktuje o problemach związanych z integracją repatriantów niemieckich z Rosji w Niemczech i wynikających stąd problemach interkulturowych mających przełożenie w kwestii językowych wykładników tożsamości na relacje społeczne oraz polityczne.

Dwa artykuły w tym tomie przybliżają idiolektalną specyfikę języka poetyckiego utworów współczesnych poetów: autorką jednego jest Lubow Turbina, rozpatrująca działalność białoruskiego poety i tłumacza Jana Czikwina na tle białorusko-polsko-rosyjskich związków kulturowych, zaś autorką drugiego jest Tatiana Stepnowska, która analizuje rolę tytułu jako podtekstu w zbiorze wierszy wymienionej wyżej poetki Lubowi Turbinej.

Kilka opracowań dotyczy różnych aspektów współczesnej gramatyki rosyjskiej. Swietłana Charczenko omawia w swoim artykule najnowsze procesy słowotwórcze ze wskazaniem aktywnych formantów w strukturze rzeczownika, przymiotnika i czasownika. Julia Szalimowa analizuje konstrukcje składniowe z rzeczownikiem odczasownikowym w tytułach prac naukowych z zakresu lingwistyki. Najnowsze tendencje w składni języka pisanego pod wpływem

mowy potocznej przedstawia Jelena Sidorowa. Specyfiką zdań pytających we współczesnym dialekcie rosyjskim zajęła się Ludmiła Markina. Krystyna Rajczyk wyjaśnia procesy leksykalno-gramatyczne w języku dzieci, skupiając się na mechanizmach urabiania przez nie jednostek leksykalnych oraz zestawień wyrazowych.

Dwa teksty mają charakter artykułów recenzyjnych: Michaił Łabaszczyk zajął się istotą idiolektalnej teorii języka, którą zaprezentował w swojej monografii Oleg Leszczak, natomiast Jarosław Wierzbiński skupił się na opisie statusu nowego słownictwa rosyjskiego w opracowaniach leksykograficznych, który przedstawiła w swojej monografii Margarita Nadel-Czerwińska.

Artykuł Jana Sosnowskiego i Liliany Olejnik utrzymany jest w konwencji językoznawstwa diachronicznego, gdzie przedstawiono charakterystykę semantyczną, słowotwórczą oraz etymologiczną ojkonimów, pochodzących z okresu Państwa Moskiewskiego końca XV – początku XVII w.

Tak więc, w zamieszczonych w tej edycji artykułach odzwierciedlone zostały różne płaszczyzny językowego obrazu świata oraz sposoby konceptualizacji rzeczywistości. Prace cechuje zarówno strukturalistyczne, jak i kognitywne podejście metodologiczne.

Thomas Daiber, Jarosław Wierzbiński

VORWORT

Vierzehn Beiträge in drei Sprachen – elf russische, zwei polnische und ein deutscher – bilden den Inhalt des vorliegenden sechsten Bandes der Folia Linguistica Rossica. Die Autoren arbeiten an akademischen Einrichtungen in Moskau, Wolgograd, Magdeburg, Gießen und Łódź. Die Artikel behandeln ein breites Spektrum von Fragestellungen aus den Gebieten der kognitiven Sprachwissenschaft, der Textlinguistik, der interkulturellen Kommunikation und der Textinterpretation.

Den Auftakt macht eine materialreiche und detaillierte Arbeit von Renate und Valentin Belentschikow zu der Semantik und den verschiedensten Transformationen des Konzeptes *Wüste* (пустыня) im Russischen. Im Anschluss daran stellt Agata Piasecka auf der Grundlage von russischen Phraseologismen das Konzept *Kopf* (голова) in seinen schematischen, verschiedenen Metaphern begründenden Konzeptionalisierungen vor.

Der Artikel von Svetlana Ionova vergleicht die sprachliche und textuelle Nähe im Bereich emotionaler Ausdrucksmittel zwischen Originaltext und sekundärem, vom Empfänger interpretiertem Text. Thomas Daiber analysiert den sprachlichen Ausdruck kultureller und personaler Identität mittels eines zwischen Emblem und Metapher unterscheidenden Identitätsbegriffes anhand von Dialoganalysen russischer Migranten in Deutschland.

Zwei Beiträge behandeln die idiolektale Spezifik der poetischen Sprache in den Werken zweitgenössischer Dichter: Lubov' Turbina erörtert die Tätigkeit des weissrussischen Dichters Jan Čikvin auf der Grundlage weissrussisch-polnisch-russischer kultureller Beziehungen, Tatiana Stepnowska untersucht die Rolle des Titels als eines Subtextes in Versen der eben erwähnten Dichterin Lubov' Turbina.

Einige Beiträge sind Themen aus der synchronen russischen Grammatik gewidmet. Svetlana Charčenko bespricht in ihrem Artikel die neuesten Wortbildungsprozesse mit der Anzeige produktiver Formantien in der Struktur von Nomen, Adjektiv und Verb. Julija Šalimova analysiert Konstruktionen mit deverbale Nomina in den Titeln linguistischer Sekundärliteratur. Neuere Tendenzen in der Struktur der Schriftsprache unter dem Einfluß der Alltagssprache stellt Elena Sidorova vor. Ljudmila Markina beschäftigt sich mit der Spezifik von Fragesätzen im zeitgenössischen dialektalen Russischen. Krystyna

Ratajczyk untersucht lexikalisch-grammatische Prozesse in der Kindersprache, konzentriert auf den Verarbeitungsmechanismus von lexikalischen Einheiten und mehrgliedrigen Fügungen.

Zwei Beiträge haben den Charakter von Besprechungen: Michail Łabaszczuk diskutiert die Grundlage der idiolektalen Sprachtheorie von Oleg Leszczak, während Jarosław Wierzbiński den Stand des zeitgenössischen russischen Wortschatzes in den lexikographischen Arbeiten von Margarita Nadel-Czerwińska resümiert.

Der Artikel von Jan Sosnowski und Liliana Olejnik entstammt der diachronen Sprachwissenschaft und charakterisiert semantisch, morphologisch und etymologisch Ökonyme des Moskauer Reiches vom Ende des 15. bis Anfang des 16. Jhs.

So behandeln die Beiträge dieses Bandes verschiedene Ebenen der sprachlichen Konzeptualisierung der Realien und der Wirklichkeit. Die Arbeiten sind in einem strukturalistischen und auch einem kognitiven Theorierahmen angesiedelt.

Thomas Daiber, Jarosław Wierzbiński